

S potepa po naši občini: Rašica

Vas ima soimenjaka, toda...

● Avgust je, čas dopustov in Ljubljana je pusta in dolgočasna, da je kaj. Hoditi po razbeljenem asfaltu pač ni prijetno, sedeti v zatohli pisarni še manj, še zlasti, ko na cestah vidiš dolge kolone srečnežev, ki drve proti morskim plažam in hladnim planinskim vrhovom. Zato se raje še mi pojdimo turiste in stopimo malo po naši občini, k občanom, ki sicer niso Ljubljančani, so pa kljub temu Šiškarji, pa še dobri povrh.

● Lahko je reči, stopimo malo po občini, toda storiti to je v teh mesecih presneto težko. Stvar se prične zapletati, ko človek zavije na Celovško cesto, za katero nekateri menijo, da bi moral prevzeti pokroviteljstvo nad njo tehnični muzej, saj s svojimi rebri in zaplatami pomeni že pravo zgodovinsko znamenitost, ki je ne kaže zanemarjati. Saj človek razume, da je razrita tista polovica, po kateri tuji turisti zopet odhajajo iz našega lepega mesta, moramo se pač na vse načine truditi, da bi goste čim dlje zadržali pri nas... Toda urediti bi morali vsaj vpadnico, sicer se nam utegne zgoditi, da se še kdo v Šentvidu premisli in obrne nazaj in ga potlej niti nadvse vabljuje reklame Maksimarketa in Casina hotela Slon ne bodo primamile...

● Novi semafor v Šentvidu je seveda višek šaljivosti naših prometnih strokovnjakov. Petdeset ali še več avtomobilov z obeh strani mora stati skoraj pol minute (seveda, če ni kolona še daljša), da s Tacenske ceste prirota kakšen moped ali tu in tam celo »ta zaresno« vozilo. No, pa pustimo to, možje so gotovo toliko gruntali in premišljevali, preden so naravnali takšne intervale na semaforjih.

ŠMARTNO, ŠMARTNO

● Tako, tudi ta reč je za nami, sedaj se moramo samo še zrinuti čez most v Tacnu, seveda samo v primeru, če zaupamo vodotesnosti našega avtomobila, ki bi vzdržal tudi vožnjo po brzicah umazane Save, če bi se do trajana mostna konstrukcija morda ravno v

Marija Cedilnik

tistem trenutku naveličala kljubovati času in prometu... Vse je šlo po sreči in čez nekaj trenutkov že brzimo skozi Tacen in kmalu zatem tudi skozi smrdljivo Šmartno. Pardon, s tem seveda ne namigujem na čistočo prebivalcev tega kraja, v nos mi je šlo predvsem veliko smetišče, ki je tako blizu naselja in, če že hočete, tudi pokopališča, da je vse skupaj že precej neresno...

● Na cesti proti Gameljnam sem dohitel staro ženo v črnini z bergljami, ki je zaradi poškodovanih nog in hrbtenice očitno zelo težko zmagovala pot po vročem asfaltu. Videl sem, da je nekajkrat proseče dvignila palico, kadar je mimo nje švignil kakšen avto, in jo nato zopet povesila.

»Se boste peljali?« sem jo povabil v avto in hvaležno se je nasmehnila.

»Kam pa greste po tej vročini?«

»Na pogrebu sem bila... Me boste potegnili do Gameljna?«

TAM JE RAŠICA

● Ko sva prispela do križišča, je hotela izstopiti. Pa ni bila iz Gameljna, čakala jo je še pot do Rašice. No, lepa reč, še za zdravega človeka je to kar utrudljiv sprehod, z njenimi nogami in bergljami pa gotovo ne bo daleč prišla... Nisem bil sicer namenjen na Rašico, toda nič hudega, gotovo bom tudi gori zvedel kaj zanimivega, sem si mislil in zavil po prašni, ne prehujo luknjasti cesti.

● Marija Cedilnik ni ravno zgovorna ženska. Ko sem jo vprašal, kaj bi bilo vredno zapisati o njeni vasi, se je le nasmehnila in zagotovila, da mi bodo drugi vedeli bolje povedati.

»K Antonu Kreču stopite, on je tajnik krajevne skupnosti in tudi bolj šolan je, bo znal bolje govoriti, kot jaz.«

● Ko sva prispela do Cedilnikove hiše, ženska skoraj ni vedela, kako bi se mi zahvalila.

● Ničesar nimam, da bi vam ponudila... Tamle so ringloji, pa si jih stresite z drevesa, če vam pašejo...

● Nisem utegnil, poslovil sem se od prijazne Rašičanke in zavil proti Krečevi domačiji. Toda nisem imel sreče. Doma je bila samo Antonova sestra, ki pa mi je zagotovila, da bo gospodar v pol ure doma. V dolino je šel po seno, že precej časa od tega. Kar v Knezovi gostilni naj ga počakam, je še rekla, saj bo prišel tam mimo...

● Mize pred gostiščem so bile prazne, razen tiste, kjer sta sedela dva možaka in ob steklenici piva premlevala vaške novice in govorice. Zunaj se mi je zdelo prevroče, zato sem se preselil v izbo, kjer pa me verjetno ni nihče opazil, saj me je birtka šele čez čas prišla pobarat, čemu sem prišel.

● Ob delavnikih pa nimate preveč polno... sem bleknil in nekako skušal zaplesti gostilničarko v pogovor.

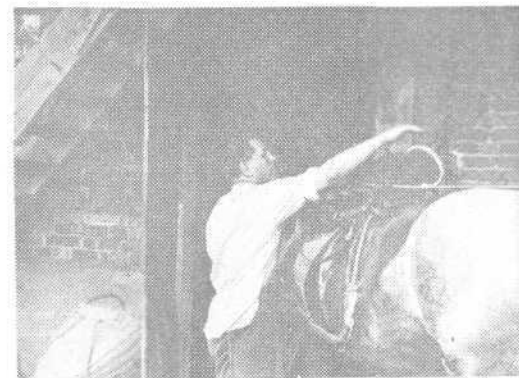
»Ja, res je...« in konec. No, pa nič. Vprašati sem jo sicer hotel še kaj o odnosih z vaščani, saj je njena gostilna navsezadnje glavni turistični objekt, poleg razglednega stolpa in še ene oštarije. Tudi o sporu zaradi slik, o katerem sem slišal od znanca, ki večkrat zahaja sem gor, bi jo rad kaj povprašal, pa me je že zapustila ob steklenici piva.

»Oprostite, je Kreč že peljal tod mimo?« sem povprašal brkatega dobrovoljčka, ki je še posedal pred gostilno.

»Ne še. O, če je šel po seno, potem ga še dolgo ne bo,« mi je razložil. Pohvalil se je še, da on Toneta dobro pozna in da se kar razumeta, večkrat ga celo na pijačo povabi.

»Aha, že gre, po konjih ga poznam,« je stegnil vrat, ko je po klanecu zavil voz, naložen s senom.

»Živijo, Tone!« je zavpil in me zmagoslavno pogledal, ko mu je voznik odzdravil, čes, vidite, da vam ne lažem...

Anton Kreč

● Anton Kreč sprva ni bil preveč navdušen nad pogovorom. Pa me je le povabil, naj sedem, da bo on spravil konje. Potem je prišel, ves poten in z vrvico okrog glave, ki mu je držala nazaj neubogljive lase.

»Počakajte, grem po jabolčnik, zdajle bo obema pasal.«

»VEM KAJ BI VAS ZANIMALO«

● Pa je res. Meni, da sem potem lažje pisal in njemu, da je postal bolj zgovoren.

»Ja, saj ne vem, kaj bi vas zanimalo. Moram to, da smo lansko leto dogradili nov vodovod in popravili ceste. Za letos je bil sicer obljubljen asfalt, toda kot kaže, bomo še precej dolgo čakali. Pa je škoda tele ceste, res. Sedaj še ni tako slaba toda ko pride voda, potem gre pa vse... Vsaj cestarja bi morali imeti, da bi pot vzdrževal. Se najbolje pa bi seveda bilo, če bi asfalt položili. Pa kanalizacija, to je problem. Saj so že gledali, kako bi stvar uredili, no, potem je pa vse utihnilo.«

● Na misel mi je padla tovarna pletenin, ki nosi ime po tej vasi. Verjetno jim precej pomagajo...

»Ja, pa vas moram razočarati. S to tovarno imamo skupno samo ime. Takrat, ko so fabriki dali ime, naše vasi, smo bili pri direktorju in kar dobro smo se sporazumeli. Mi smo imeli v načrtu obnovo gasilskega doma, oni so nam pa obljubili petsto tisočakov, kar je bilo takrat veliko denarja in lahko si mislite, da nam je ta obljuba prav prišla, saj bi lahko s tem marsikaj naredili. No, pa ni bilo nič iz tega. Direktorji so se menjali, ime in obljuba pa sta ostala. Večkrat smo jih še spomnili na besede direktorja Vidmarja, no ja, pa pustimo zdaj to. Saj nam niso nič dali niti za veselico, ki smo jo imeli ob 60-letnici gasilskega društva. Druga podjetja so pokazala precej več razumevanja, čeprav ne nosijo imena naše vasi...«

»Živio!« je zabrundal znanec iz gostilne, šuštarjev Ciril, ki se je tedaj prikazal izza vogala. »Boš dal kaj pijače?«

»No, kar pridri. K Franci pojdi po kozarec pa kaj zanimivega ji povej, tačas se bova pa midva pogovorila,« ga je odpravil Kreč.

ZAKAJ DELAJO ŠKODO?

● Spomnim se, ko sem še hodil v osnovno šolo in gimnazijo, da smo večkrat lezli sem gor na Rašico ob športnih dnevih. Kako pa kaj Rašičani gledajo na tak turizem.

»No ja, saj ne bi nihče nič rekel, če bi se najavili in bi jim mi pokazali, kje naj se igrajo... Tako pa pridejo in se razkropijo po sadovnjakih. Skoraj vedno se med njimi najde peščica, ki hoče vse porabuti in uničiti. Pa saj starejši niso prav nič drugačni, marsikdo bi si rad tu nabral ozimnico, brezplačno seveda. Potem pridejo pa še zajci, srne, šoje in kar ostane, je bolj piškavo. Ne, s kmetovanjem človek tu ne more obogateti...«

● Iz kuhinje je prilomastil Ciril s kozarcem v roki in se nama pridružil, saj je bil pijače potreben kot Sahara dežja, kot je sam priznal... Možak je znan šaljivec in imeni-

(Nadaljevanje na 13. strani)

(Nadaljevanje z 12. strani)

ten basist, kar je bil pripravljen tudi meni dokazati, pa ga je Kreč prehitel in mi začel razlagati o težavah, ki jih imajo v njihovi vasi z vključevanjem mladine...

»Povejte mi, prosim, vi ste še mladi in veste, kaj mlade zanima; kaj naj vendar še naredimo, da bi tudi fantje in dekleta zaživeli?« je rekel prizadeto. »Poskušamo pri gasilcih, pogovarjamo se o tem na SZDL. Tudi za pevski zbor jih ne moremo navdušiti, čeprav je med njimi veliko dobrih pevcev. Mi smo že stari, utrujeni, naše delo boste morali prevzeti vi, na vas je napredek, mi smo svoje že opravili...«

»Ja, lahko bi ustanovili pevski zbor,« je pritegnil Ciril in ostal pri svoji pevski problematiki... Sedaj se ni dal več motiti, zapel je tisto, za katero žanje največ priznanja — »Pod Golico«, za katero on sam trdi, da je njegova stvaritev, Tone ga je pa izdal, da je to lepo Prešernova pesem...

GASILSKI DOM

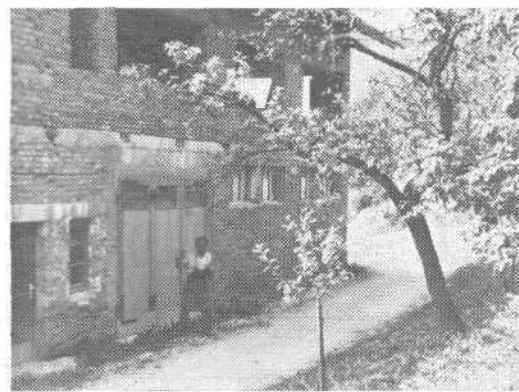
● V Rašici so s prostovoljnim delom postavili gasilski dom, ki bi bil lahko nadvse imeniten, če bi jim ne zmanjkalo denarja. Takšno stvar si je seveda treba približe ogledati, zato sva s Krečem stopila po vasi.

»Vidite, zgoraj bi lahko uredili marsikaj. Dvorano ali pa celo restavracijo, če bi res uspela ideja o kmečkem turizmu,« je z veliko mero ponosa razkazoval dom, ko sva prišla do neometane stavbe. »Bil sem že v Avstriji in tam sem videl, kako imajo te reči urejene. Prepričan sem, da bi tudi v naši vasi našli precej sob, gostilni tako že imamo, samo bolj složni in odločni bi morali biti. Predvsem pa bi morali urediti cesto. Sklenili smo celo, da damo podjetju, ki nam pomaga urediti dom, za deset let v uporabo zgornje prostore, toda zanimanja ni. Morda nam bo občina kaj primaknila ali pa se nas bodo le spomnili naši »soimenjaki« iz tovarne...«

● Razkazal mi je tudi orodjarno, obleke, med katerimi še ni tistih, paradnih, s katerimi se šopirijo druga društva; motorno brizgalno, ki ni med najboljšimi... Upajo tudi na gasilski avto, če bo šlo vse po sreči...

Ko sva krenila nazaj proti njegovi hiši, sva se ustavila še pri hišici starega vodovoda.

»Tu notri bi radi uredili telefonsko govorilnico, saj imamo tod okoli en sam telefon, v trgovini v Gameljnah, pa še tistega nam ne dovolijo uporabljati. Toda telefon je vendar za takšno vas nujnost, ne moremo vendar biti odrezani od sveta...«

Gasilski dom na Rašici

● Še in še sva klepetala. Pripovedoval je o dogodivščinah iz Slavonije, kamor so jih med vojno pregnali, o težavah, ki jih imajo v vasi z nekaterimi posamezniki, ki vnašajo med ljudi zdrabo in prepir; o neaktivnosti mladine... Majhna vas je to, toda z mnogimi problemi. Težave so včasih res precejšnje...

»Ne, da bi vrgli puško v koruzo, tako hudo pa ne sme biti. Še vse hujše stvari smo prebrodili pa bomo tudi te sedaj. Saj pravim, samo več dobre volje in dela je treba, pa bo...«

● Prepričan sem, da vam bo uspelo, Anton Kreč, vam in vsem, ki želijo napredek svoji vasi. Zlatko SETINC

Traktoriada v Vodica

Nak, to zveni pa že malce boso

DA VODICE niso ravno med najbolj revnimi vami, to smo že slišali, tudi to, da je njihova živinoreja na zavidljivi ravni. Toda, ko smo pred vaško gostilno na glavnem trgu zagledali kakih trideset traktorjev, ki so se gnetli med fički in drugimi civilnimi vozili, pa nam le ni šlo v račun. Kaj, da bi imeli v Vodica zaradi traktorjev že stisko s parkirnimi prostori, nak, to zveni pa že malce boso.

Takle je bil parkirni prostor v Vodica, traktorji in nekaj fičkov

Pa se je izkazalo, da so prišli gnečo delat tudi traktoristi iz Vikerč, Tacna in številnih okoliških krajev, saj so se šli nič več in nič manj kot drugo področje tekmovanje traktoristov. Kot je pisalo na plakatih, ki so bili razobešeni po trgu, smo žal tekmovanja že zamudili, na vrsti je bila samo še razdelitev nagrad, ki pa naj bi bila šele popoldne. Škoda!

Ko smo se vrteli med traktorji in občudovali lepe, položene in zlikane Steyerje, Zetorje, Deutze in druge znane znamke kmetijske motorizacije, smo pred trgovino zagledali kopico frkolinov, ki so nekaj živahno komentirali.

»Fantje, morda veste za koga, ki je tekmoval, da bi se pogovorili z njim?« smo jih pobarali. Vse staro in mlado je bilo v gostilni, od koder se je slišalo hrupno nazdravljanje.

»Ja, midva sva vozila,« sta se oglasila dva iz družine. Nejeverno sem ju pogledal, saj sta kazala kvečjemu trinajst ali štirinajst let. Še sreča, da sem se spomnil plakata, na katerem je menda pisalo, da so nastopili tudi pionirji, drugače bi se še osramotil pred mladimi traktoristi. Pa še res bi se, saj mi je Marjan Trojanšek iz Vikerč zagotavljal, da zna celo njegov štiriletni bratec že voziti traktor, kaj ne bi potem on. Tudi Tone Germovnik iz Vodice je samo zamahnil z roko, češ, to pa res ni nobena umetnost...

»Pa, kako sta se kaj odrezala?«

Spogledala sta se, rekla pa nista nič. Pa so ju drugi izdali, da sta zelo dobro vozila in da je bil na lanskem tekmovanju Marjan drugi.

»Koliko pa vas je tekmovalo?«

»Dvaindvajset. Mi pionirji smo morali zorati 6 ha v 45 minutah, starejši tekmovalci pa so morali v enakem času preorati kar deset hektarjev. Ja, ampak toče si pa takoj izgubil, madoniš, samo malo si bil neroden, pa je bil rezultat slabši.«

Potem sta nam še razlagala, kako je tekmovanje potekalo, pa ju nismo kaj dosti razumeli, ko sta govorila o raznih »sendvičih«, razorjih in drugih kunstnih stvarih. Zato sem raje obrnil pogovor drugam.

»Marjan, boš ti ostal na kmetiji, ko boš končal šolo?«

Skomignil je z rameni in se samo neodločno smehljal. »Ne vem... Najbrž bom šel v gimnazijo, potem pa naprej, za kakšnega inženirja.«

No, to niti niso tako visokoleteči načrti, saj je bil letos Marjan za nagrado za učni uspeh kar tri tedne v Avstriji, skupaj z ostalimi najboljšimi učenci in, kot je zatrdil, so se imeli nadvse imenitno tam gori, saj je bila zbrana lepa družina raznih narodnosti. Zapal je še, da se skoraj nič ne uči, pa mu vseeno dobro gre.

Tone iz Vodice nima še tako trdnih načrtov in tudi on ne ve, ali bo ostal na kmetiji. Oba pa sta odločno odkimala, ko sem ju vprašal, ali bi ostala doma v primeru, če traktorja ne bi imeli... Vidite torej, kaj mladino drži doma, samo da je volan in nekaj ropotajočega...

»Kaj pa počneta, kadar nista v šoli ali na polju, kaj bereta?«

»Oja, knjige...«

»Katere pa?«

»Kekčeve dogodivščine, Bobre, Solzice...«

»No ja, te verjetno morate prebrati, za domače čtivo, toda kaj sama bereta?«

»Zvitorepčeve stripe.«

Razložila sta še, da je stripe bolj »lušno« brati, ker ni veliko teksta in so slike, ki že vse same povedo. Pa za šport se tudi zanima, sta se oba pohvalila in pristavila, da bo Olimpija v letošnjem prvenstvu mnogo bolj šla... V glasbi pa sta zanju »ta glavna« an-

Marjan Trojanšek in Tone Germovnik sta tudi tekmovala, seveda z očetovima traktorjema

sambla Avsenikov in Slakov in tudi Flere ni tako slab, samo malo bolj točen bi lahko bil, saj bi moral nastopiti pred razglasitvijo rezultatov tekmovanja traktoristov, pa se od veselicega prostora še ni nič slišalo, čeprav je bila ura že tri.

Pravzaprav nismo tako navdušeni pristaši harmonikarske glasbe, da bi z Vodica čekali na prihod slavnega ansambla in čeprav ne dvomim, da je bilo potem zelo veselo, kar so obetale tudi polne steklenice na stojnicah, smo jo mahnili naprej. Tonetu in Marjanu pa smo seveda še zaželeli čim boljše uvrstitve in da bi lahko čim prej opravila vozniški izpit, da bi se jima ne bilo treba skrivati pred miličniki, kadar podita svoja železna konjiča po vasi. Z. S.